

Teatralna
eduAKCJA
Warszawy

2020

Teatralna edukacja Warszawy

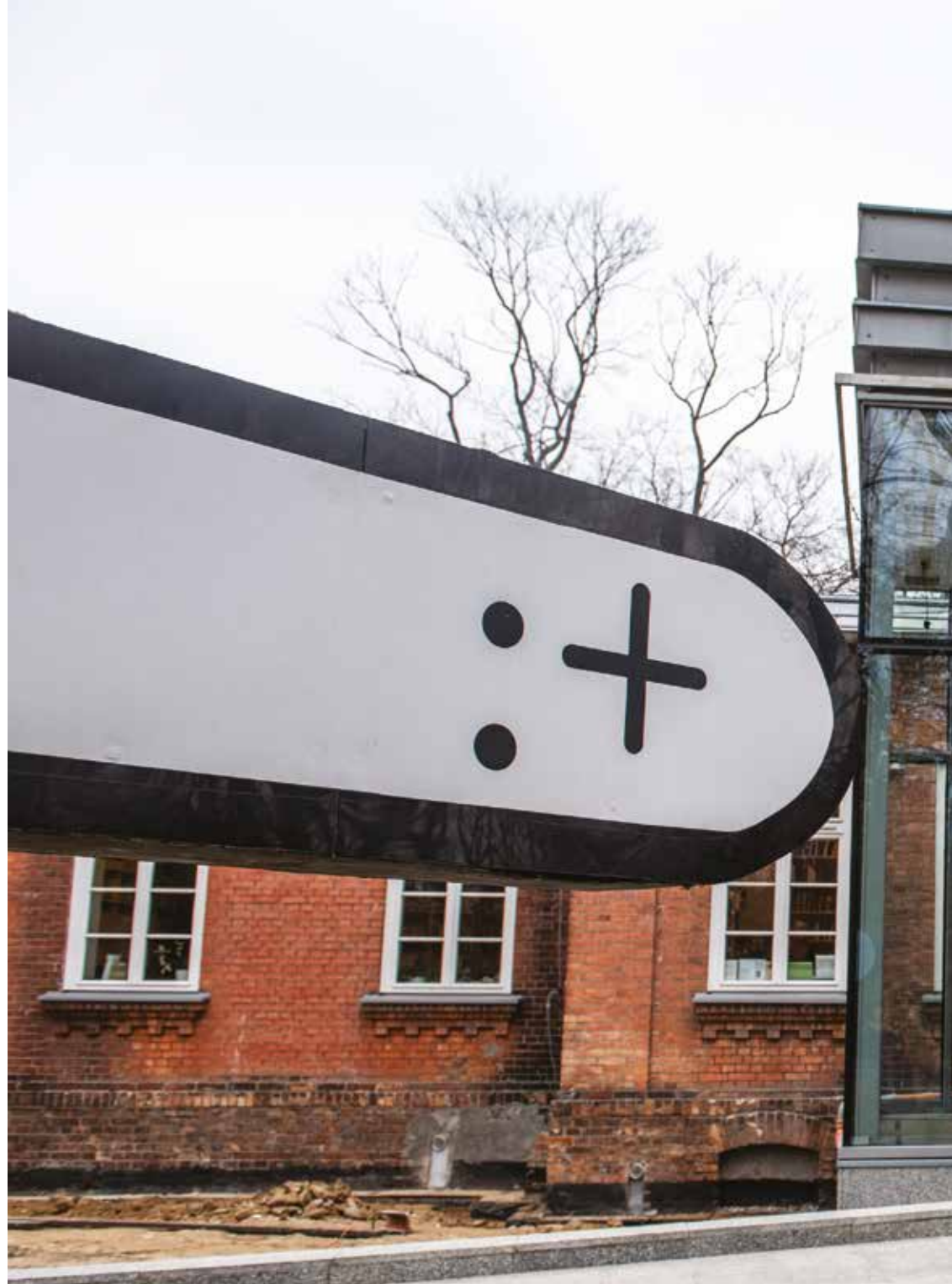
23-24 czerwca 2020

partner:

Warszawski Program
Edukacji Kulturalnej

Instytut Teatralny
im. Zbigniewa Raszewskiego

spis treści

■	Część I. Młodzi, pandemia i...	8
	1. Webinarium: młodzi, pandemia i... teatr?	9
	2. Co rysują dzieci, kiedy rysują pandemię?	10
	3. Młodzi, pandemia i teatr i... teatr?	12
■	Część II. ...teatr?	14
	4. Teatr po obu stronach monitora	15
	5. Gdzie jestem, gdzie chcę być i jak się tam znaleźć?	22
	6. Off/on teatr, czyli o tym co robimy, jak to robimy i... czy robimy?	25
■	Część III. Chwila dla ciebie. Przyszłość (nie) do zaplanowania? Spacer audialny	34

W dniach 23-24 czerwca 2020 roku odbyła się Teatralna Edukacja Warszawy, zorganizowana przez Warszawski Program Edukacji Kulturalnej we współpracy z Instytutem Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie. Wydarzenie, zrealizowane online, skierowane było do animatorów i animatorek, edukatorów i edukatorek, pedagożek i pedagogów teatru oraz instruktorek i instruktorów prowadzących dziecięce i młodzieżowe grupy teatralne. Składało się z webinarium, warsztatów oraz spaceru audialnego, które stały się okazją do podsumowania czasu pracy zdalnej pierwszej fali lockdownu, czyli okresu pomiędzy marcem a czerwcem 2020 roku. Około 50 uczestników i uczestniczek wspólnie z prowadzącymi zastanawiało się, jak pandemia wpłynęła na nich samych, na młodych uczestników działań i na same działania, podjęto też próbę wypracowania strategii wobec dalszej pracy z grupą.

Oddajemy w Państwa ręce publikację dokumentującą Teatralną Edukację Warszawy. Znajdują się w niej zarówno krótkie teksty ekspertów, refleksje prowadzących, jak również linki do webinarium i spaceru. Mamy nadzieję, że taka struktura – adekwatna do formy wydarzenia online – pozwoli Państwu nie tylko zapoznać się z przemyśleniami gości wydarzenia, lecz także doświadczyć go wielozmysłowo. Liczymy również na to, że zamieszczone materiały okażą się inspirujące do wykorzystania w pracy.

CZĘŚĆ I

Młodzi, pandemia i...

Webinarium: Młodzi, pandemia i... teatr?

Justyna Czarnota,
Instytut Teatralny
im. Zbigniewa Raszewskiego

Podczas webinarium specjaliści i specjalistki dzielili się swoimi obserwacjami dotyczącymi tego, w jaki sposób dzieci i młodzież doświadczają pandemii, oraz zastanawiali się, jaką rolę może odegrać teatr w pracy z tym tematem.

W rozmowie wzięli udział: Maria Reimann, Justyna Sobczyk i Jarosław Szulski. Rozmowę prowadziła Justyna Czarnota z Działu Pedagogiki Teatru Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego.

Rejestracja rozmowy jest dostępna pod linkiem:
<https://www.facebook.com/142447539138521/videos/799527030451807>

Co rysują dzieci, kiedy rysują pandemię?

Maria Reimann,
antropolożka kultury i tłumaczka
Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW

„Wszyscy w szpitalach/ a ja nudzę się/ kiedy nam pozwolą/ wyjść z domów [...] po prostu przesada, przesada/ ja bym się spotkała z koleżankami/ ale nie bo co/ po prostu nie pozwalają” – napisała siedmioletnia dziewczynka w swojej rapowej piosence, której tekst jej mama (za zgodą autorki) przesłała do Dziecięcego Archiwum Pandemii. Stan ducha opisany w piosence jest mi doskonale znany – ja też w trakcie lockdownu często czułam się bezradna i bardzo tęskniłam za przyjaciółmi. Uważałam też, że część obostrzeń (jak na przykład zakaz wchodzenia do lasu) to, delikatnie mówiąc, „przesada, przesada”. O ile jednak o emocjach dorosłych można było

w trakcie pandemii dużo się dowiedzieć – z podcastów, artykułów, często bardzo ciekawych wywiadów ze specjalistkami i specjalistami – o tyle przeżycia i emocje dzieci wydają się słabo rozpoznane.

Dzieci jako te, które często chorują bezobjawowo, zostały dość szybko uznane za niebezpieczne, a nastolatki – za nieodpowiedzialne, nieposłuszne i stanowiące źródło zagrożenia. Pomimo przesuwania terminów ważnych egzaminów i nakładania na dzieci i młodzież zakazu samodzielnego opuszczania domów, przedstawiciele rządu nie zdecydowali się zwrócić bezpośrednio do osób niedorosłych, żeby wyjaśnić im swoje decyzje. I wreszcie – choć zniesiono zakazy dotyczące handlu, organizacji wesel czy podróżowania samolotami, zakończenia roku w szkołach odbyły się online. Nie po raz pierwszy sprawy dzieci zostały uznane za mniej ważne, a one same za niezastępowalne na prawo do zabrania głosu.

Jeszcze w marcu, na samym początku lockdownu, w ramach prac Interdyscyplinarnego Zespołu Badań nad Dzieciństwem, zaczęłyśmy zbierać świadectwa dzieci dotyczące doświadczenia pandemii. Dostałyśmy wiele rysunków przedstawiających samego wirusa, osoby w maskach, dzieci walczące z wirusami, zdjęcia zabezpieczonych taśmami placów zabaw, fotografię zrobionego przez dziecko plakatu szczegółowo objaśniającego domownikom, jak myć ręce. Choć w badaniach etnograficznych z dziećmi rysunki są raczej pretekstem do rozmowy niż skończonym materiałem do interpretacji, uprawnione wydaje się wyciągnięcie kilku wniosków. Przede wszystkim, że dzieci, nawet te kilkuletnie, są doskonale świadome obecności wirusa i zagrożenia. Na niektórych rysunkach widać, że wirusy są groźne, na innych, że mogą być wszędzie – siedzą na trawie, na ławce, na drzewie. Wiele rysunków przedstawia osoby w maseczkach, powtarza się też motyw mycia rąk. Dzieci są więc świadome nie tylko zagrożenia, lecz także tego, że należy być ostrożnym i zachowywać się zgodnie z nakazami. Jest też sporo prac, które zdają się świadczyć o tym, że dzieci mają potrzebę działania: tak interpretuję nie tylko powtarzający się motyw dzieci walczących z wirusem, lecz także robione przez dzieci plakaty na temat bezpiecznego zachowania czy wspomnianą instrukcję mycia rąk. I wreszcie, powraca motyw tęsknoty za koleżankami i kolegami, czasem – jak w cytowanej rapowej piosence – wyrażany jako nuda.

Prace, które udało się nam zebrać, pokazują zaledwie mały wycinek dziecięcego doświadczenia. Sam fakt, że znalazły się w Archiwum, świadczy o tym, że rodzice autorek/autorów zadali sobie trud sfotografowania prac i przesłania ich do nas.

Więcej o badaniu można przeczytać na stronie: <http://childhoods.uw.edu.pl/>.

Młodzi, pandemia i... teatr?

Jarosław Szulski,
pisarz, były nauczyciel

Koronawirus zaskoczył nas wszystkich. Uwypuklił już wcześniej widoczne wady systemu edukacji, jak i jego mocne strony. Lockdown ograniczył możliwość kontaktu z innymi i zamknął nastolatków w mieszkaniach, tym samym uniemożliwił bezpośrednie wsparcie grupy rówieśniczej. Wprowadzony wiosną zakaz przebywania poza domem osób nieletnich bez opieki dorosłych sprawił, że młodzi (często 15-17-letni) wściekali się, że traktuje się ich jak przedszkolaków.

Wszyscy nabyliśmy – chcąc nie chcąc – nowe cyfrowe kompetencje, które już z nami zostaną. Być może szkoła na pewien czas (lub na stałe!) będzie pracowała hybrydowo, a więc nauczanie zdalne przeplatać będzie nauczaniem „tradycyjnym” – i mam tu na myśli nie tyle metody, co kontakt z żywym człowiekiem. Podejrzewam, że jeszcze wyraźniej odczujemy potrzebę bycia razem: pragnienie kontaktu analogowego z drugą osobą, możliwość dotknięcia jej, poczucia, niezapośredniczonego usłyszenia. W tym czasie teatr może zacząć pełnić jeszcze bardziej doniosłą rolę.

Jest takie powiedzenie, które opisuje – w uproszczony, ale trafny sposób – zmiany, jakie nastąpiły w otaczającym nas, pędzącym świecie: kiedyś ludzie zbierali się w grupę, aby robić teatr, dziś robią teatr, aby być w grupie. Teatr stał się jednym z piękniejszych i skuteczniejszych narzędzi socjalizacji. Dzięki niemu młodzi mogą działać, rozmawiać, czuć i osiągać satysfakcję ze zrobienia wspólnie czegoś, co wymaga zaangażowania w proces od początku do końca. Dlatego uważam, że teatr z powodzeniem mógłby być na stałe umocowany w systemie edukacji.

To trochę jak z obowiązkowym wolontariatem – z jednej strony wypacza idee wolontariatu, który nie powinien być za coś, z drugiej daje KAŻDEMU możliwość posmakowania magii pomagania innym. Zrozumienia, że pomoc i troska o innych jest w istocie wsparciem samego siebie.

Dzisiaj najważniejsze dla wszystkich nas pracujących z młodzieżą wydaje się pozostanie w kontakcie i zadbanie o dobrostan psychiczny naszych podopiecznych. Umiejętności rozwiązywania matematycznych równań można osiągnąć w każdej chwili! W sytuacji kryzysowej musimy nauczyć się odpuszczać – nie wymagajmy efektów, skupmy się na procesie przejścia przez ten trudny czas, nie gubiąc nikogo po drodze.

CZĘŚĆ II ...teatr?

Teatr po obu stronach monitora

dr Elżbieta Lewandowicz,
Centrum Kultury Dwór Artusa

Czy monitory pozwalają „przewodzić” bliskość i emocje, jakie towarzyszą teatralnemu działaniu? Czy jesteśmy w stanie zbudować teatralną wspólnotę online? Podczas warsztatu uczestnicy przyglądali się swoim zwycięstwom i katastrofom, oswajali emocje towarzyszące pracy instruktora w czasach pandemii oraz tworzyli wspólnie mały, praktyczny narzędziownik do dalszej pracy z grupami.

Nasze spotkanie składało się z dwóch części. Pierwsza dotyczyła tego, co dzieje się po stronie monitora u instruktora czy instruktorki. Była to okazja do porozmawiania o naszym nastawieniu do pracy online z grupami, o różnych emocjach z tym związanych i podjętych działaniach, w których to my jesteśmy główną siłą sprawczą. Wspólnie zastanawiałyśmy się nad tym, czy monitory mogą „przewodzić” emocje, czy możliwe jest głębokie, wartościowe spotkanie i o co należy zadbać, by to się mogło wydarzyć. Nie dla wszystkich odpowiedź była jednoznaczna.

Instruktorki uczestniczące w spotkaniu przysły z różnymi co do niego potrzebami i oczekiwaniami. Jednym zależało na wymianie doświadczeń (co działa, a co nie) i poznaniu nowych narzędzi do pracy, nauczania się nowego języka teatru; inne bardziej interesował aspekt ludzki – chciały poznać metody aktywizacji i angażowania ludzi („otwierania ich serc na teatr”) oraz zatroszczenia się o tych, którzy nie odnajdują się w tej nowej rzeczywistości.

Tę część spotkania rozpoczęłyśmy ćwiczeniem z uważności, które stworzyło przestrzeń do rozmowy nad tym, jak dbamy o siebie jako prowadzące przed i w czasie zajęć online, by się nie wypalić i pozostać autentycznymi („Jak zadbać o ładowanie swoich akumulatorów?”). Dla niektórych osób to skupienie na sobie było nową perspektywą, innym pokazało, że uwagi po tej stronie jest za mało („W interakcji o sobie zapominam.”; „Wchodzę w tryb zadaniowy – oddzielam się od czucia.”), jeszcze innym z kolei – że zdecydowanie za dużo. Obok zamieszczam komentarz do ćwiczenia utrwalaony symultanicznie na zoomowej white board.

wspólne prze
pa

to co wychodzi
wnętrza
jest wane, za

jest rzeczywistość

Po mojej stronie monitora

po mojej stronie monitora
daje sobie czas
świadomie oddychaj

wyrażanie emocji sobie. Trzeba
pamiętać o sobie!

biorę, żebym mogła dać

Poszukać tego, co łąduje.

zadbaj o siebie

po mojej stronie
monitora też
niewiadomo i to jest
ok.

Jestem Ja i Wy. Jesteśmy
razem w bezpiecznych
przestrzeniach, w ciekawe formy: słuchawiska,
patrzący i słuchający, ćwiczenia angażujące osoby
nawzajem. wkoło jak np. gry podworkowe

czerpanie od siebie wzajemnie

od nas, z

sze

Po mojej stronie monitora...

- Jest rzeczywistość.
- Daj sobie czas.
- Nie wiadomo, co jest – ale to jest ok.
- Świadomie oddychaj.
- Biorę, żebym mogła dać.
- Wspólne przeżywanie emocji.
- Warto pamiętać o sobie. Trzeba pamiętać o sobie!
- Poszukać tego, co łąduje.
- Zadbaj o siebie.
- To, co wychodzi od nas, z wnętrza, jest ważne, zawsze.
- Jestem Ja i Wy. Jesteśmy razem w bezpiecznych przestrzeniach, gotowi, patrzący i słuchający się nawzajem.
- Czerpanie od siebie wzajemnie.

Druga część spotkania dotyczyła aktywizacji naszych uczestników i uczestniczek siedzących po drugiej stronie monitora – szukałyśmy różnych metod pobudzania ich do kreatywnych działań i zaangażowania w proces, by w ich mieszkaniach mógł wydarzyć się teatr. Zadanie polegające na stworzeniu kostiumu i rekwizytów z tego, co można było znaleźć w domu okazało się wyjątkowo energetyzujące.

Iga Kania

Na jego przykładzie rozmawialiśmy nie tylko o tym, jak aktywizujemy naszych uczestników, lecz także o ich trudnościach i różnych postawach w pracy online (np. niechęci do pracy przed kamerą komputera). Przyjrzałyśmy się zarówno różnym wariantom teatralnych przedsięwzięć możliwych do zrealizowania na platformach online, jak i technicznym możliwościom realizacji rozmaitych ćwiczeń w formie wirtualnej. W efekcie, korzystając z okna czatu, stworzyłyśmy wspólnie zestaw dobrych rad i narzędziownik do dalszej pracy. Zgodnie z naszymi spostrzeżeniami niezbędne w pracy online są dwa elementy: „spontaniczność” i „zabawa”, które są warunkiem dobrego, autentycznego spotkania i dwustronnej transmisji emocji.

Po drugiej stronie monitora:

- Zgoda i gotowość. Niewymuszone, pełne akceptacji współdziałanie.
- Korzystanie z potencjału otoczenia.
- Różnorodność działań.
- Nasza otwartość i autentyczność po jednej stronie monitora rodzi otwartość i autentyczność po drugiej.
- Warto dać uczestnikom i uczestniczkom możliwość wyboru.
- Działania powinny angażować grupę i przynieść jej frajdę.
- Bycie autentycznym.
- Szybkie działania związane z trybem zabawy.
- Na początku – możliwość lepszego poznania siebie, swojego domu/otoczenia.
- Szacunek dla granic prywatności.
- Zgoda na formę (procent) uczestnictwa, np. bez kamery. Otwarta rozmowa na ten temat.
- Elastyczność.

Narzędziownik:

- Słuchowiska.
- Ćwiczenia angażujące ludzi wokół (np. gry podwórkowe).
- Proste (niewymagające dla rodziców) zadania na kolejne spotkanie (np. prośba o ubranie się w konkretnym kolorze albo zebranie roślin z domu wkoło komputera, by zrobić domową dżunglę).
- Praca performatywna z jedną częścią ciała (np. dłońmi).
- Zadania-wyzwania na grupie Facebookowej do realizacji w ciągu 2-3 dni (np. zamieszczenie przepisu na ulubione dania gotowane na kwarantannie czy podzielenie się zdjęciem ukochanej rośliny domowej).

- Bycie w trybie zabawy.
- Karaoke na Zoomie.
- Zabawa słowo-słowo-pointa.
- Podawanie przedmiotów między okienkami Zooma.
- Improwizowanie scen.
- Praca z fotografią poprzez udostępnianie ekranu.
- Symultaniczne tworzenie wierszy lub opowiadań o takim samym początku, a indywidualnym dla każdego i każdej zakończeniu.
- Tworzenie wierszy na bazie wspólnie oglądanych zdjęć.
- Relaksacja z muzyką na koniec zajęć.
- Sięganie po gotowe inspiracje, jak chociażby publikację „Białe kruki. Gry i zabawy ruchowe z lat 1821-1939” pod red. Piotra Winczewskiego (Warszawa 2014).

Gdzie jestem, gdzie chcę być i jak się tam znaleźć?

Ola Chodasz,
trenerka, supervizorka dramy,
facylitatorka

Podczas warsztatu jego uczestniczki przechodziły przez proces przyglądania się sobie samym: swoim potrzebom, emocjom, potencjałom i temu, jak objawiają się one w okresie pandemii w pracy z grupami. Pracowały z wykorzystaniem własnych ciał, a garderobą i rekwizytornią stało się ich najbliższe otoczenie. Sięgnęłyśmy po metodę Teatru Obrazu Augusto Boala w wersji online.

Spotkałyśmy się w gronie kobiecym – uczestniczki przyciągnęła możliwość wymiany spostrzeżeń w formie Teatru Obrazu. Był to czas na przyjrzenie się temu, gdzie jesteśmy. Czas na dzielenie się tym, co nie wychodzi i tym, co wyszło lepiej niż początkowo planowałyśmy. Chwila pauzy i uważności na to, co tu i teraz, chwila zatrzymania w geście, który jest interpretowany przez inne osoby i wpływa na nas samych budząc świadomość potencjałów, potrzeb, emocji.

Kiedy je już poznałyśmy (zgodnie z tym, jak ułożył ten proces Boal), przeszłyśmy do zastanawiania się nad tym, jak by mogło być. Przyszedł czas na marzenie, na odkrywanie pragnień, pomimo zmęczenia u progu wakacji. I dopiero, kiedy już wiedziałyśmy, gdzie zmierzamy, kiedy miałyśmy wizję, z której zaczynały się klarować cele i pomysły na siebie w przyszłości, zaczęłyśmy zastanawiać się nad tym, jakie podjąć kroki, by się tam znaleźć.

Wszystkie te etapy przeszłyśmy wspólnie. I był to dla nas czas na przyjrzenie się sobie samym, ale też na tworzenie bliskości i ważne rozmowy pomimo wzajemnego oddzielenia szklanymi ekranami. Skończyłam tę pracę z myślą, że jeśli przyjdzie nam kontynuować pracę z grupami online, wierzę, że nie zabraknie i pomysłów, i dróg, i bliskości.

Obraz rzeczywistości: Jakie emocje, potencjały i potrzeby towarzyszą nam w pracy online?

- Brak fizyczności, dotyku, bezradność.
- Izolacja, niepewność jutra.
- Problemy sprzętowe, techniczne i przestrzenne.
- Poczucie zaniku relacji z uczestnikami – zmiana tej relacji. Jest ona trudniejsza.

- Konieczność systematyzowania swoich pomysłów na bieżąco.
- Konieczność wzmocnienia relacje instruktora z rodzicem.
- Refleksja nad długofalowymi skutkami pandemii.
- Czas na zastanowienie się, co jest ważne.
- Świadomość swoich zasobów.
- Poznanie potencjału pracy online.
- Pobudzenie kreatywności rodziców – moi chętnie uczestniczyli w naszym projekcie online bawiąc się w teatr ze swoimi dziećmi; wspólnie z dziećmi realizowali swoje domowe sceny teatralne, własne spektakle oparte na wymyślanych historiach.

Jak chcielibyśmy, żeby było?

- By możliwa była bliskość.
- By możliwy był kontakt na żywo.
- By dzięki pracy w internecie dotrzeć do grup zagrożonych wykluczeniem, dotrzeć tam, gdzie to jest zwykle niemożliwe.
- By edukacja wspierała uczniów, rodziców, społeczeństwo w nowej sytuacji.
- By towarzyszyła zarówno nam, jak i uczestnikom i uczestniczkom otwartość na nowe umiejętności.
- By poradzić sobie w nowej sytuacji, w trudnej sytuacji.
- By móc pomóc dzieciom w przełamywaniu barier, w wyrażeniu emocji.

Jak to zrobić? Poniżej przykładowe propozycje wypracowane podczas warsztatów:

- Poprzez pracę głosową.
- Poprzez rozgrzewki i robienie tego, na co nie ma czasu na zajęciach stacjonarnych.
- Poprzez odciążenie z przytłoczenia nadmiarem (np. książek).
- Poprzez wakacje jako czas na odpoczynek, nabranie sił, selekcję, złapanie priorytetów, zrobienia czegoś dla siebie.
- Poprzez odpuście sobie: „jest w porządku”, „jest OK, że nie zrobię wszystkiego”.
- Pozbyć się bagażu sceptycyzmu, pozbyć się tego, co nas cofa, otworzyć się na to, co przed nami.
- Wyjść z miejsc, które nas nudzą, nie służą nam; być tam, gdzie jest dla nas dobrze – gdzie możemy się dzielić, uczyć, czerpać.
- Wybrać preferowane narzędzie, materiały.

Off/on teatr,
czyli o tym
co robimy,
jak to robimy
i... czy robimy?

Jarek Rebeliński,
trener, teatrolog,
edukator dramy i teatru

Teatr jest zasobem, który powoduje zmianę i daje do niej energię. Wypełnia lukę w codzienności obowiązków szkolnych, stając często pomostem między ja-my. A jak teatr może odpowiadać na ograniczenia? Czego o sobie i o świecie dowiedzieliśmy się podczas pracy z grupami online? Podczas spotkania przyglądaliśmy się sobie i uczestnikom naszych zajęć – naszym potrzebom, oczekiwaniom i nadziejom na przyszłość.

Podczas warsztatu online zastanawialiśmy się, jak ogromnym zasobem jest TEATR – zarówno ten powstający w kontakcie bezpośrednim (nazwijmy go „żywym”), jak i ten budowany w kontakcie pośrednim (nazwijmy go „online”). Hasłowo wypisaliśmy wszystkie elementy składowe, które według nas określają to, czym jest teatr. Nasze hasła były następujące: uczestnictwo, dialog, zaplecze/fundusze, kultura, emocje, przestrzeń, prawda, relacje, wyobraźnia, widz, aktor, scenografia/rekwizyt/kostium, muzyka/dźwięk, scenariusz/scenopis, zespół, plakat i materiały reklamowe, katharsis.

Następnie każde hasło staraliśmy się dookreślić, chociażby „uczestnictwo” to decyzja o przybyciu, danie kawałka siebie, relacja z drugim człowiekiem, kontakt, wspólnota, miejsce, otwartość na spotkanie.

W następnym kroku zastanawialiśmy się, jak poszczególne kategorie zmieniają się, kiedy mamy do czynienia z pracą w formie online – ze względu na ograniczenia czasowe zajęliśmy się dokładną analizą pięciu elementów: uczestnictwa, dialogu, widza, aktora oraz katharsis. Zastanawialiśmy się, co jest możliwe w pracy na odległość, jak zmienia się perspektywa, założenia, co można zachować z danego stylu i sposobu działania.

Podczas warsztatów pojawiło się wiele głosów o trudnościach w pracy online po stronie uczestników i uczestniczek, chociażby o braku własnej przestrzeni (pokój dzielony z rodzeństwem czy obecność rodziców), co powodowało ograniczenia swobodnego wypowiedzenia się na wiele tematów.

W podsumowaniu pojawiło się budzące nadzieję stwierdzenie, że praca online otwiera przed nami nowe możliwości, które byłyby nie do odkrycia w innych warunkach. Wydaje się nam, że załączona poniżej tabela może stanowić mapę do testowania kolejnych rozwiązań w pracy zdalnej.

teatr offline (na żywo)

Uczestnictwo:

- Decyzja o przybyciu
- Zaangażowanie, danie kawałka siebie
- Relacja z drugim człowiekiem/kontakt
- Wspólnota
- Miejsce
- Otwartość na spotkanie

Dialog:

- Uwaga
- Wymiana poglądów
- Wzajemne interakcje
- Rozmowa na wielu poziomach, rozmowa z widzami
- Tekst/słowo

Zaplecze/fundusze:

- Miejsce
- Finanse
- Materia

teatr online

Uczestnictwo:

- Decyzja o przybyciu – internetowa platforma komunikacyjna (mniej wiążąca forma)
- Zaangażowanie, danie kawałka siebie
- Relacja z drugim człowiekiem/kontakt (zapośredniczony, pomiędzy nami jest jakieś medium – brak reakcji pozawerbalnych w kontakcie)
- Wspólnota niefizyczna, wyobrażeniowo-mentalna
- Miejsce wirtualne
- Otwartość na spotkanie

Dialog:

- Uwaga
- Wymiana poglądów
- Wzajemne interakcje
- Rozmowa na wielu poziomach, rozmowa z widzami
- Tekst/słowo
- Siła głosu/połączenie internetowe

Dostęp do Internetu jest warunkiem

teatr offline (na żywo)

Kultura:

- Edukacja
- Rozwój

Emocje:

- Ukazywanie
- Otwartość
- Przeżycie
- Energia
- Oddziaływanie
- Empatia

Przestrzeń:

- Moment spotkania
- Jednoczesność miejsca
- Jednoczesność czasu
- Czasoprzestrzeń
- Partner
- Obecność
- Magia
- Bycie tu i teraz

Prawda:

- Opowiadanie historii
- Szukanie własnej prawdy
- Opowiadanie swojej prawdy
- Uniwersalność
- Umowność

teatr online

teatr offline (na żywo)

Relacje:

- Tworzenie i odbieranie teatru
- Działania, słowa
- Relacje między reżyserem, aktorem, widzami
- Jakość relacji

Wyobraźnia:

- Kreatywność
- Twórczość
- Łamanie schematów
- Doświadczenie

Widz:

- Partner
- Adresat
- Petent
- Rozmówca
- Odbiorca
- Umowa
- Obecność
- Interakcje
- Oddziaływanie/wpływ
- Przeptyw
- Zainteresowanie po stronie widza
- Uważność
- Wiarygodność
- Komunikat
- Hipoteza

teatr online

Widz:

- Utrata fizycznego widza
- Komentarze, komunikaty online
- Widz jest prywatny
- Po stronie widza decyzja o rodzaju obecności, anonimowość
- Jest u siebie
- Obecność nie jest pełna
- Dużo większa decyzyjność
- Mniejsza odpowiedzialność, większość rzeczy jest za darmo
- Szanse: pozyskanie nowego widza, szerszej widowni
- Większa dostępność teatru

teatr offline (na żywo)

Aktor:

- Nadawca
- Medium
- Słowo/gest/ruch
- Ekspresja
- Środki wyrazu
- Prowokator
- Energia
- Otwartość
- Obecność
- Rola
- Ciało
- Idea i misja

Scenografia/rekwizyt/kostium:

- Sztuka
- Obraz
- Wizja
- Przekaz
- Materia
- Atmosfera
- Komunikat
- Kontekst
- Partner
- Opakowanie
- Przedmiot
- Kolor/wielkość/kształt/forma
- Warstwa wizualna

teatr online

Aktor:

- Ograniczony odbiór
- Brak mowy ciała (ograniczenie do mimiki, gestu)
- Zbliżające jest zagłębienie do prywatnych przestrzeni
- Aktor niekierowany
- Konieczność zapewnienia narzędzi internetowych
- Poczucie bezpieczeństwa, większa otwartość
- Istotny jest poziom zaangażowania w rolę
- Robienie atutów z przeszkód, wpisanie warunków zewnętrznych w rolę

teatr offline (na żywo)

Muzyka/dźwięk:

- Przekaznik emocji
- Wywołuje emocje
- Wizja
- Przekaz
- Materia: namacalna, odczuwalna
- Muzyka na żywo/muzyka z off-u
- Rytmiczność
- Melodia

Scenariusz/scenopis:

- Gotowy lub tworzony w procesie
- Narracja
- Dramaturgia
- Słowo
- Treść/temat/wizja/problem
- Dialogi i monologi
- Konflikt
- Ruch sceniczny/praca obrazem

Zespół:

- Współdziałanie
- Uwaga na siebie
- Relacje
- Wspólnota doświadczeń
- Otwartość na siebie
- Energia grupy

teatr online

teatr offline (na żywo)

- Umiejętności/zdobywanie umiejętności/
różne role w zespole
- Cele
- Kierowanie zespołem
- Uaktywnianie zespołu
- Działania około sceniczne

Plakat i materiały reklamowe:

- Media społecznościowe
- Działania internetowe
- Akcje przygotowujące do premiery
- Działania performatywne
- Działania przed/w trakcie/po

Katharsis:

- Zmiana
- Oczyszczenie
- Skrzydła rosnące po
- Zmiana wewnętrzna ukazywana światu,
realizowana
- Podróż w trakcie spektaklu
- Refleksja
- Przejście/pasaż
- Śmiech/płacz
- Odkrycie
- Wciągnięcie

teatr online

Katharsis:

- Ważne są aktualne problemy, emocje,
doznania
- Samonośność
- Indywidualność (brak zbiorowości,
oklasków)

teatr offline (na żywo)

Krytyka:

- Refleksja, która zostaje po wydarzeniu
- Feedback
- Recenzja
- Uczenie się/przyjmowanie
- Prawo, a nawet konieczność oceny
- Analiza

teatr online

CZĘŚĆ III

Chwila dla ciebie. Przyszłość (nie) do zaplanowania? Spacer audialny

Podsumowaniem Teatralnej EduAkcji Warszawy był 30-minutowy spacer audialny. Możesz go wykonać w każdej chwili, ponieważ został zamieszczony na YouTube: <https://youtu.be/1SfiPP1v1bM>.

Zmiany planów, zwroty akcji, wielkie i małe plany.

Podarujmy sobie czas na pobycie w towarzystwie przyszłości.

Jak reaguje na nią nasze ciało, a jakie scenariusze podpowiada głowa? Co się wydarzy, kiedy spróbujemy wspólnie pobyc i oswoić się z niepewnością? Załóżcie słuchawki i wyruszcie z nami na spacer. Powołajmy wspólnie tę nową sytuację!

Justyna Sobczyk,
reżyserka, pedagożka teatru
Instytut Teatralny
im. Zbigniewa Raszewskiego

Sebastian Świąder,
pedagog teatru, animator kultury
Stowarzyszenie Pedagogów Teatru

RAPORT Teatralna EduAkcja Warszawy 2020

Koordinator merytoryczny: Justyna Czarnota

Partner konferencji: Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego

Moderacja i opracowanie tekstów raportu:
Justyna Czarnota, Ola Chodasz, Elżbieta Lewandowicz,
Maria Reimann, Jarosław Szulski, Jarek Rebeliński

Redaktor prowadząca: Anna Michalak-Pawłowska

Redakcja: Katarzyna Kułakowska

Korekta: Monika Gołębiowska

Fotografie: Marta Ankiersztejn (s. 4-5), Agnieszka Furtak Dom Fotografii (s. 25),
Maurycy Gomulicki (s. 10), Jakub Grabowski The Light Painter (s. 15),
Łukasz Grudysz (s. 22), Karpati & Zarewicz (s.9), Rafał Kruk (s. 12),
Justyna Sobczyk (s. 37), Mikołaj Starzyński (s. 37)

Opracowanie graficzne i skład: Adam Jastrzębski
(tylna okładka – opracowanie graficzne: studio Podpunkt)

Druk: Agencja Wydawniczo-Poligraficzna GIMPO

Wydawca: Dom Kultury Dorożkarnia

Dorożkarnia

Współwydawca: Służewski Dom Kultury

ISBN 978-83-955495-2-6
Warszawa 2020

Publikacja książkowa sfinansowana ze środków m.st. Warszawy

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons. Uznanie autorstwa 4.0.
Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej.
Pełna treść licencji dostępna na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>.
Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorów
oraz podania informacji o licencji.

WYKŁADY

CZYTANIE

RĘKODZIEŁO

LEKCJE MALARSTWA

CHÓR

BAZA WIEDZY ONLINE

www.edukacjakulturalna.pl

DOM KULTURY

STOWARZYSZENIE

koordynator

FUNDACJA

BIBLIOTEKA

KAWIARNIA

EDUKACJA W MUZEUM